

Веома је добро што је о предложеном Статуту Војводине покренута шира јавна расправа.

Већ месецима се на његову тему оглашавају политичари, стручњаци, коментатори и други заинтересовани појединци. Сада се о предложеном Статуту олгасила и Српска Православна Црква – а затим и они који су сматрали да на то саопштење треба да реагују. Све је то веома добро.

Оно што, међутим, није добро је то што се расправа развила не изворно – као део истинске, формализоване јавне расправе која треба да претходи доношењу сваког документа од опште-државне важности – већ као реакција на покушај наметања свршеног чина од стране садашње владајуће коалиције у Србији. Та реакција је толико јака, и толико добро аргументована, да је изазвала колебање у владајућој већини. То говори не само о томе да је јавност у Србији још увек жива и делотворна – упркос покушајима њене контроле и каналисања – већ и да је владајућа коалиција слаба, што због самих њених унутрашњих програмско-интересних противречности, што због растуће економске кризе која целу државу љуља у самим њеним темељима.

Дакле, како се расправа на тему Статута буде даље разбуктавала – а нема никакве сумње да хоће – важно је ставити нагласак управо на чињеницу да нам је питање новог Статута наметнуто на један политички нелегитиман начин, и да је, упркос снази аргумената који се тичу његове валидности, главно питање његове легитимности, тј. да ли је владајућа коалиција уопште имала право да Статут на овакав начин предложи, тј. покуша да наметне?

Проблем је у томе што је нови Статут извучен из ормара тек након последњих парламентарних избора. О њему, тј. његовом садржају није било ни речи током предизборне кампање. Главне теме те кампање су биле „евро-интеграције“ и спречавање повратка на власт „мрачних снага из 1990-их“. Када су избори прошли,

склопљена је владајућа већина која је, опет, протумачила „већинску вољу бирача“ на свој начин, тј. обавестила бираче у Србији о томе шта је њихова „истинска“ већинска воља, бар кад је реч о „евро-интеграцијама“ и „мрачним снагама из 1990-их“. Не и о новом Статуту Војводине, који уопште није био тема избора. А онда је нова владајућа већина одједном кренула на посао прављења новог Статута, његовог изгласавања у Покрајинској скупштини и његовог предлагања Народној скупштини Републике Србије. За шта, треба поновити, нија имала баш никакав мандат. (Може се рећи и да није имала већински мандат за политику „једностраног приближавања“ ЕУ, с обзиром на предизборне ставове СПС-а на ту тему, али то је, опет, тема за неки други осврт.)

Стога се може рећи да је само „убацивање“ новог Статута Војводине у политичку арену класична замена теза. Владајућа коалиција је изабрана на једну тему (ако је уопште и изабрана на ту тему), а онда је, једном када је освојила власт, отворила једну сасвим нову тему, Статут Војводине – и то не било какву тему, већ тему од највећег државног значаја. И, мада технички чак и легално, то је политички потпуно нелегитимно.

Тако да је замка упустити се у расправу о Статуту Војводине само на основу његових мериторности. То, наравно, нипошто не значи да не треба излагати све негативне/позитивне стране предложеног Статута. Напротив. Јер, управо је и убедљивост аргумената на тему уставности предложеног Статута кључни фактор који је произвео пукотине у владајућој коалицији на ову тему и оживео јавну дебату на свим нивоима друштва. Међутим, начелно гледано, оно на чему треба на првом месту инсистирати је на томе да владајућа коалиција уопште нема мандат да Статут у било ком облику предложи Народној скупштини на гласање. Она чак нема мандат ни да покрене јавну расправу на тему Статута.

Војводина је једнако важно питање за целу државу као и питање Косова и Метохије, и не може се третирати ад хок. То је питање које мора да буде део платформе сваке странке која се кандидује за изборе, тј. сваке странке која жели да ту тему покрене у случају да освоји власт. Па ако освоји власт, онда има право и да се том темом бави, у складу са својим јасно изнетим изборним програмом.

Да ли ово значи да су, уопште гледано, странке дужне да се држе својих предизборних програма/обећања, бар када је реч о питањима од државно-правног значаја? Парафразирајући Орвела, ево једног револуционарног одговора у доба опште смутње и обмане – ДА! Имамо ли довољно самопоштовања да такав стандард захтевамо у нашем политичком животу? Ако је одговор негативан, то нам уједно даје и одговор на питање зашто нам је политичка сцена оваква каква је, и зашто ће постати још гора.

Дакле, уз све уважавање аргумената За и Против, кључна ствар везана за предложени Статут Војводине је то да он сада уопште не може да буде тема скупштинске расправе, још мање усвајања и озакоњивања. Ако би, којим случајем, Статут био усвојен у Народној скупштини, он не би имао никакав политички легитимитет. Што значи да би држава у темељу била дестабилизована. Они који се залажу за доношење новог Статута Војводине треба да или сачекају нове изборе и понуде садашњи (или неки други) Статут, или суштинска начела неког новог Статута (можда чак и Устава?), као део своје изборне платформе, или да траже расписивање избора већ сада и могућност формирања нове владајуће коалиције са јасним мандатом за предлагање новог Статута Војводине. У сваком случају, дужни су да садашњи предлог Статута повуку из садашње скупштинске процедуре.